

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanj se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

ne vračajo, ne frankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo
(administracija) in ekspedicija na
starem trgu h. št. 16.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Rožnih ulicah
št. 25.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Parturiunt montes et nascitur — Stremayr!

Tistim naših častitih bralcev, ki ne znajo
latinski toliko, da bi razumeli napis tega članka,
povemo kar naravnost, da imamo novo mini-
sterstvo „za zdaj“, ker za vse večne čase se
nikjer ne stavlja ministerstvo, vzlasti v Avstriji
ne — in to je dobro.

In kako ministerstvo imamo?

Pogreto, le z enim ocvirkom
zabeljeno.

Ugibali in ugibali smo, nadjali se Bog
vedi česa, nekteri izmed nas, ki vse le na
dobro stran obračajo, so videli že celó grofa
Hohenwarta izza gore vzhajajočega in
mislili, da bo v Avstriji brž drugačno vreme.
Pa kaj se je zgodilo? Kdo je postal minist-
ski predsednik, kako ime ima novo avstrijsko
ministerstvo?

„Stremayr“ je krščeno.

Kdo in kaj je Stremayr, to vemo najbolje
mi Slovenci. On je tisti, ki je naše šole take
naredil, kakoršne so, ki je narodnosti naši
toraj škodoval več nego vsi drugi ministri skup.
Ni nam treba navajati vsega, kar je v tem
storil, saj je že na drobno znano, naše šolstvo
priča to najjasneje.

Ko smo bili v političnem „adventu“, t. j.
ko smo pričakovali novega ministerstva, smo
mislili, da bo vsaj ta mož odlupil se, ker se
nam je za ministerstvo, če je hotelo postati
drugačno, nego je bilo prejšnje, nemo goč
zdel. Tem bolj se mora čuditi vsak, da ravno
ta mož, kateri bi moral vsakako najprvi zgubi-
ti se, če se ima v sedanji sistemi kaj spre-

meniti, pride na čelo ministerstva, ki po tem
ostane stari nož zoper Slované, le da se klina
vnovič nabrusi. Auersperg in Unger gresta,
ker tako nista imela posebnih oddelkov v mi-
nisterstvu, kar pa ni za nas nikakor znamenje
prevrata na bolje.

Eno je pa vendar, kar nas pri novem mi-
nisterstvu mika, in to je novi minister
notranjih zadev, grof Taaffe. Po-
menljivo se nam namreč zdi to, da je ta mož,
ki splošno velja za nekak most med državni
strankami, ker ima cesarjevo zaupanje, postal
načelnik tistega oddelka ministerstva, ki ima
največ vpliva o volitvah za državni zbor. Vsak
človek namreč vé, da to ministerstvo je se-
stavljeno le „ad hoc“ — za zdaj, za volitve
in da drugo pravo ministerstvo bode še le sad
novih volitev.

Če je v tem ministerstvu grof Taaffe tisto
kolo, ki bo, kakor prej Lasser, gonilo vso ma-
šino, potem se pač kaže, da bi se bilo neko-
liko na bolje obrnilo; ali kdo nam je porok,
da bi bila njegova moč — če tudi voljo ima
— tolika, da bi o volitvah mogel brzdati ves
birokratični aparat, ker ta je že tako silen,
je dobil že toliko moč, da se za časa Hohen-
warta ni dal zadržavati v svojem njemu na-
sprotnem delovanju. Recimo, da Hohenwart je
bil tega nekaj tudi sam kriv, ker ni tako ostro
ravnal z uradi, kakor njegovi nasledniki; morda
bo Taaffe pokazal v tem več eneržije, ktere
bo tudi res treba, če je ministerstvo resnična
volja dobiti v državno zbornico može druge
vrste nego so zdaj do tal pogoreli „ustavo-
verci“ Herbstove in Giskrine stranke.

Ker mislimo, da je v viših krogih vendar

že prodrlo prepričanje, da se s to stranko ne
dá dalje vladati, zato se tudi nadjamo, da je
grof Taaffe stopil v ministerstvo le zato, da
bo vodil volitve za državni zbor ter brzdal
birokracijo; drugače si skoro ne moremo misliti
tega moža v taki družbi.

Toda le ne hvaliti dneva pred večerom!
Ime „Stremayr“ ima med Slovani preslab glas,
da bi od te firme smeli kaj boljšega pričakovati.

Vzbujevanje narodne zavesti.

I.

Žalostni bili so nekda časi za naš narod;
spal je dolgo zimsko spanje — spanje propada.
Dolgo je trajalo, dokler se je zbudil k živ-
ljenju dušnega in telesnega prerorenja. Kakor
se čeda, ki nima vodnika, zgubi v daljni pla-
njavi, tako se godi tudi narodu, ki nima vo-
ditelja, ki nima učenika. In hvala Bogu, pri-
sijala nam je pač lepa jutranja zora, ko se
je narodil Vodnik. Narod se je začel zbujati,
zavedati. Pokazal je Vodnik svetu, da še ni
vgonobljen narod, ki je moral toliko pretrpeti
od tujega nasilstva. Vbral je on strune, ki so
se milodoneče razlegale po tužni Sloveniji. Na
visoci domači gori zbudila se je Vila petja,
ki je tako dolgo spala. Solnce je prvič posi-
jalo na zapuščene livade slovenske, led se je
začel tajati, seme pognalo je kali. Res prava
nebeška spomlad je bila to.

Zakaj se je mož toliko trudil, zakaj ga je
tako skrbel narod? Trudil se je, da bi rešil
narod gotovega propada, skrbel je upajoč, da
bo vsejano seme obilen sad rodilo. Kmalu je
dobil nekaj prijateljev, ki so ž njim enako

Popotna črtica.

(Spisuje Orlov.)

(Dalje)

Ker je okolica tako krasna, sklenil sem
si jo še bolje ogledati. Vdarim jo zategadelj
proti Mokronogu. Pot proti Mokronogu gre
zmeraj po ravnem. Na Bistrici se nekoliko od-
dahnem v gostilni gosp. župana Zajca. Prav
dobro smo se tu imeli; prišel je tje tudi neki
karlovaški gosp. profesor, ki je iz te okolice
doma in je po svojih zgodovinskih spisih tudi
po „Slov.“ priobčenih, po vsi slovenski zemlji
znan. Pogovor je mnogovrsten; zdaj smo se
menili o naših hrabrih vojaci v Bosniji in
Hercegovini, zdaj smo zopet pogovor obrnili
na slavne lanske volitve. Tudi o šolah smo se
pogovarjali in primerjali hrvaške z našimi.
Prišli smo do sklepa, da se na Hrvaškem na-
rodnost po šolah ne zatira, pri nas imajo pa
nekteri narodni profesorji in dijaci dosti tr-
peti, da celo dijakom se prepoveduje od strani
ravnateljstva veselice slov. društev obiskovati,
a v najslabejše veselice kazin se jim svobodno
dovoljuje!

Bližal se je že poldan, ko sem zapustil

veselo družbo, ki mi bo vedno v drazem spo-
minu ostala, in jo naprej mahal, kakor sem
se namenil. Zmiraj sem pričakoval, kdaj se
mi bo Mokronog, oni slavni, po nemčurskem
županu Pižmahtu sloveči Mokronog odprl, pa
prej se mi ni odprl kraj, predno nisem bil
bil se mu do kacic 200 korakov približal.

Mokronog leži v dolini, ima prav lepo lego
malo več hiš, kakor Šent-Rupert če prav ne
tako čednih. Kakor Šent-Rupert ima tudi
Mokronog prav dobro vodo, a za nameček pa
nemčurskega župana, ker se ve da brez tacega
„gvirca“ se ne da živeti. Ostal sem v narodni
gostilni pri svojem prijatelju pri kosilu. Dosti
mikavnega sem že zvedel o krojaškem županu
mokronoškem, in kmalo se me je polastilo
nekako čudno hrepenenje tega moža videti.

Mrak je že bil, ko se napotim v Pižma-
htovo gostilno. Za mizo so sedeli trije nem-
čurji, ki so me nekako čudno gledali, ko sem
jih slovenski pozdravil. Pa jaz se za to nič
ne zmenim, kar za mizo sedem in spuščam
goste oblake dima v zrak. Po dolgem sedel
sem zopet v nemčurski gostilni zmeraj priča-
kujoč, da se mi prikaže imenovani možiček.
Kmalu, kmalu dojde majhen možiček bradast

in s kapico na glavi v sobo; jaz pa sem na
njem spet začel tako Ovidove metamorfoze
študirati, kakor v Šent-Rupertu nad Dežma-
nom.

Mož je bil krojač; ali je bil „flikžnejdar“
ali „žnejdar za salon“ ali je pa za nežni spol
obleko delal, tega vam, gospoda, ne morem
natanko povedati. Le toliko vam povem, da
je bil krojač. Pa „tempora mutantur et nos
mutamur in illis“. Nekdanjega krojača je do-
letela visoka čast; on je postal župan in tako
tudi gospod. Z županstvom se ne strinja
„žniderija“, zategadelj jo je naš župan recte
„gospod“ župan na klin obesil. Mož ni brez vsega
pomena. Kar se Pižmahče ni učil, tudi Piž-
maht ne zna; Ubog župan! Če le ne bi bilo
treba se podpisovati! Njegova žena ga je zdaj
v „kordo“ vzela. Trdo glavo je imel, komaj
se ji je posrečilo to, da ga je vsaj ime
podpisati naučila. Zdaj je on srečen, neizmerno
srečen, da se le zna podpisati, pa je že vse
dobro. Krojaška duša je nekaj posebnega na
svetu, še narodna pesem se spominja tega ve-
likanskega mokronoškega velikana:

„Je fingerat popustil,
Feleisen in cule,

mislili. Upali so slovenski rojaki — pač malo bilo jih je takrat — da bodo prišli boljši časi za zapuščeno Slovenijo. „Delati je treba in sicer neumorno, buditi je treba, narod mora dobre voditelje dobiti“, to je bilo njih geslo. Hvala Bogu, njih delo ni bilo za-tonj. Ponosni smo lahko na svoje voditelje, imeli smo jih v najhujših časih, imamo jih zdaj čedalje več.

Rekel sem prej, da se je naš narod zbudil, — pričakovati po tem tacem pač nismo mogli hitro vspeha. Toda v tem smo iznenadeni. Narodna zavest razširjena je bolj kakor smo mislili. Prosti kmet v hribih se zaveda, da je Slovenec; vesel je, da je sin naroda, ki je majhen, a šteje mnogo odličnih mož.

Pravo življenje naroda začena se pa s trenutkom, ko se vsaki najodličnejši in najprostejši zaveda svoje narodnosti. Sam sem se prepričal, da se je na tem polji že mnogo storilo. Imel sem dovolj prilike, občevati s priprostim narodom; spoznal sem ga v tem obziru do dobrega. Nečem pa s tem trditi, da se že vsak zaveda.

Komu pa se moramo v obče za ta vseh zahvaliti? V prvem obziru družbi sv. Mohorja, slovenskim novinarjem in slovenski duhovščini.

Iz začetka ni na posebno dobrih nogah stala družba sv. Mohorja, treba je bilo ljudstvo navduševati. Ona je začela kmeta dramiti iz spanja. Ljudstvo je začelo nekoliko premišlje-vati to, kar je bralo. Kolikokrat smo brali v knjigah Mohorjevih, da smo potomci onega naroda, ki je nekdanj posedel vso Evropo! Družba sv. Mohorja storila je mnogo za splošno omiko, prinašala mnogo podučljivega. Treba je bilo pa iz začetka mnogo priporočevanja, mnogo navduševanja za to reč. V tem obziru storila je največ duhovščina, za kar ji bo narod zmeraj hvaležen. Tako seje družba zmeraj bolj in bolj vzdigala, štela je zmeraj več udov in dandanes jih ima okoli 26.000. To je velik napredek v naši borbi. Ponosni smemo biti na društvo, ki je toliko storilo za občni prosep. Primerjati ga smemo z največjimi družbami vseh narodov, ki imajo enako nalogo.

Slovenske novine smatrale so za svojo prvo dolžnost, narodno zavest med ljudstvom širiti. Ne le, da so ljudstvo seznanile z važ-

nimi političnimi dogodljaji, so se tudi zmeraj obračale na domače težnje. Vestno so poročale, kaj se je že v narodnem obziru storilo, kaj nam še manjka. Slovenski časniki so se zmiraj potegovali za naše pravice, zahtevali so to, kar imamo kot najzvestejši narod habsburške dinastije pravico zahtevati. Da niso prišle slovenske novine večini ljudstva v roke, krive so le slabe finančne razmere našega ljudstva. Kar je jeden čital, zvedlo jih je mnogo drugih. Kdo pa je tej nevgodi vsaj nekoliko opomogel? Večinoma slovenski duhovniki. Oni so posojevali novine ljudstvu in skrbeli, da je narod zvedel, kaj se ž njim godi. Kako se dá tej neugodnosti še bolje opomoči, govoril bom drugje.

Kakor pa je duhovščina važen faktor v našem slovstvu, kakor je bil duhovnik mož, ki je slovensko Vilo iz več stoletij trajajočega spanja zbudil, — tako so tudi na političnem polji mnogo storili za prosveto naroda. Vsakdo, ki le nekoliko naše razmere pozna, mora temu pritrditi. Oni so ljudstvo podučevali v narodno-političnih stvareh, oni so mu pri vsaki priložnosti dajali lep izgled, bodisi pri volitvah, bodisi pri kaki drugi narodni slovesnosti. Posojevali in razširjali so med narodom slovenske časnike in knjige, priporočali so družbo sv. Mohorja itd., kar sem že prej omenil.

Da so tudi čitalnice mnogo za vzbujevanje narodne zavesti storile, se ne dá tajiti. V tem obziru moramo tudi tem narodnim zavodom hvaležni biti.

Omenil sem o začetku, da se je začel slovenski narod še le zavedati. Ni čuda, da še le tako pozno po tolikom pritisku! Kako se dá v tem obziru še več storiti, kako se bodo še v večji meri spolnile že osivelega pesnika besede: „Biti slovenske krvi, bodi Slovencu ponos,“ hočem v sledečih točkah razviti.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 17. februarja.

Ministerska kriza je rešena.

Auersperg in Unger sta odstopila; vsi drugi ministri ostanejo na svojih

sedežih. Stremayr ni ministerski predsednik, ampak on bo samo predsedoval pri ministerskih sejah, ker je najstarejši minister. Mesto predsednika ostane nezasedeno, to je še neko tolažilno znamenje, kajti Stremayra bi videli prav neradi voditi vladno krmilo. Kriza se je za nas prav nepovoljno rešila. Sicer se nadajamo, da novi minister notrajnih zadev, grof Taaffe ne bo pri volitvah tako pritiskal za ustavoverno stranko, kakor Lasser, vprašanje je pa, ali bo Taaffe volitve vodil? Stremayr in Glaser sta dva huda nasprotnika Slovencev, in Depretis bojda ni nič boljši. Zato nimamo dosti nade, da bi vlada hotela pri prihodnjih volitvah nepristranska ostati. Vendar mislimo, da bo ustavoverna stranka pri prihodnjih volitvah mnogo sedežev zgubila, če jej prav vlada pomaga. Mi smatramo sedanje ministerstvo za le začasno; izid volitev bo prinesel še le pravo rešitev naše notranje krize. Ako zmagamo mi in ustavovercem večino vzamemo ali pa razkrhamo, da bodo primorani, razcepiti se, ali bolje, razcepljeni ostati, potem se bo moralo z nami računati. Naša parola pa ostane še zmirom: nasproti Dunaju potrpljenje; med nami doma pa neprenehano vzbujanje narodne samosvesti, poduk in odgoja naroda. Naš cilj je, dospeti do tje, da se bodo vlade po nas obračale, ne pa da bi se mi po različnih vladah. Ako na Dunaji omahujejo od enega, mi ne smemo omahovati, ampak vedno eno in isto trditi, in stati za svoj program kakor skala, ob katero sovražni valovi zastonj butajo.

Ustavoverci se spet zbirajo. Ker vidijo, da Andrassyja ne morejo vreči, sklenili so, popustiti vse kljubovanje zaradi Bosue, ker bi jim vtegnilo to škodovati, in počasi bodo spoznali, da je Bosna prav lepa dežela, samo da se jim dovoli, da še naprej vladajo in gospodarijo v Avstriji. Tako iz vsega ropota in vse krize ni nobenega sadu; staro ministerstvo in stara stranka obdržita krmilo v rokah. Če nam prihodnje volitve ne pomagajo, potem ne vemo, kako bi se tega križa znebili.

Vnanje države.

Rumunija se je **Rusov** za sedaj še usmilila, in jim ne bode še vojske napovedala. Sprejela je ruski predlog, da naj se vprašanje zaradi Arab-Tabija evropski komisiji v odlok prepusti.

Tudi dovolé Rumunci, da smejo ruski vojaki skoz Dobručo nazaj marširati iz Turčije. Tako se je ta nevarni prepir mirnim potom odstranil, in hrabri Vlasi nas pusté še en čas živeti.

Rusi se pripravljajo, da bi zapustili **Bolgarijo**, pa menda ne bodo še tako kmalo šli. Zdaj utrjujejo balkanske prehode in soteske; ko bodo pa odšli, zasedli bodo te trdnjave Bolgari, in pričel se bo nov boj za „krst častni in svobodo zlato“, in potem bodo morali Rusi nazaj priti mir delat.

Med **Rimom** in **Berlinom** teko še vedno dogovori zaradi sprave med cerkvijo in državo. Da se sprava tako dolgo ni mogla doseči, kriv je le Bizmark, kteremu ne gre v glavo, da bi katoličan ne bil zavezan spolnovati državnih postav, če prav veri nasprotujejo. Pri katolikih se pač ne dela vera po volji vladarjev, kakor so protestanti in pravoslavni in anglikani navajeni.

Iz Rima. Vsaki papež od časov Siksta V. pri nastopu svojem na stolu sv. Petra oglasi milostivo ali sveto leto. Sedanji naš sv. Oče Leon XIII. je že tudi vstanovil, da se v mesecu marcu, aprilu in maju staviti ima to izredno sveto leto. Dotične določbe so neki že storjene, pravi „Čech“. — Prihodnji če-

Al zdaj pa vživa
Mokronoške žule.“

Mokronoški „Bismark“ grozno nemškutaril! Pa zakaj ne bi bil nemškutar! Dandanes nemškutar biti ni kar tako brez nič, to je „nobel“. Če so naši okrajni glavarji nemčurji, zakaj pa ne bi bil Pižmaht?

On se pa zna dobro odrezati! Ko so mu dali nekaj podpisati tisti večer, prilezejo iz njegovih ust besede: „Schon bei tag sieg ich mich schwer zu unterschreiben, bei der nacht sieg ich mich aber durch keine augengläser nicht.“ Smeh se je polastil mojih ust in mislil sem se tje daleč v Kočevsko. In smejal sem se, da že dolgo ne tako!

Dosti, dosti se je naletel pri zadnjih volitvah! Kako milo je vzkliknil, ko niso hoteli moške nemškutarjev voliti, rekoč: „oh, kaj bodo nek gasput pecirskaukman rekel!“

Nemaram praviti, kake sitnosti je imel zaradi občinskih računov, zapustil sem raje njegovo gostilno, ktera je zadnji čas zmeraj bolj prazna, in bil sem vesel, grozno vesel, da sem ga videl!

Med drugimi nemčurji slovi tudi zdravnik „Saurau (recte Zaverl, kakor je „Brencelj“ dokazal). To je čuden možicelj, kije že s Kamnika znan. Toži, da je tu slab zaslužek, pa tega je on sam kriv. Dolgo časa se pripravlja

k bolnikom, zgodi se pa celó, da morajo ljudje tje v Šent-Janž po zdravnika iti.

Pa tudi Slovencev je tukaj dovolj; naj omenim le izvan g. duhovnikov in necega g. uradnika dve narodni gostilni, gostilni g. Šašeljna in Kržičnika, koje vsem tujcem, ki pridejo v Mokronog, gorko priporočam!

Sosebno krasen je mokronoški grad, sezidan na hribu; vrt se odlikuje s krasnimi tujimi cveticami. Samo to je škoda, da je njegov gospodar, baron Berg, trd nemec.

Farovž stoji zunaj Mokronoga in nasproti farovža se razširja Žalostna gora. Na Žalostni gori stojite dve cerkvi. Najvažnejša je gotovo cerkev, kjer so „svete stopnice“, znana božja pot po Dolenjskem.

Kako je ta božja pot nastala, pripoveduje sledeče narodna pripovedka. Nek bogat mornar peljal se je po morji, ko naenkrat nastane velika in grozna nevihta. Vsi so že obupali nad svojo rešitvijo, a omenjeni mornar obljubi devici Mariji, da ji bo cerkev sezidal, če ga iz te nevarnosti reši. Mož odseka veliko vrv od barke in se vrže v razburjeno morje, kmalu je s pomočjo vrvi na suho prišel. Spolnil je svojo obljubo in sezidal cerkev, za spomin pa je obesil vrv za velikim altarjem.

(Konec sledi.)

trtek bode slovesna obletnica izvolitve sedanjega bistrega papeža Leona XIII. v Rimu, pa tudi sploh po katoliškem svetu. Kakor se je častito obhajala prva obletnica smrti blagega Pija IX., tako veselo se bode prva Leonova nastolnica. Pij IX. je imel borbo z liberalizmom, in soditi po tem, kakor so si sedaj liberalci med seboj že v laséh, zmagal je Pij, Leon pa ima borbo s socializmom, in soditi po prvi veliki encikliki, je pogumen in obožčen dosta, da vzmaga tudi nad tim vragom.

Izvirni dopisi.

Iz Planine na Notranjskem, 29. jan. *) (Povodenj. Nesreča.) Nič veselega ti, radovedni čitatelj, nimam poročati iz naše sicer prijazne a sedaj tako nesrečne doline. — Brati je bilo že od lanske jeseni sem v časopisih o silnih nalivih in povodnjah tu in tam po Slovenskem in zunaj naših mej. Tudi od Cerknice in iz naše doline je razširil se glas žalosti in bēde vnesrečenih prebivalcev po slovanskih in družih listih. Popisovati natanjko žalostni stan naše doline — posebej njenih prebivalcev vsled silne povodnji — ni moj namen. Kar je zgodilo se po elementarni sili, se ne dá nestorjeno storiti; al škodo, veliko revo, ki jo trpeti morajo ubogi ljudje sedaj — čutili jo bodo še preveč dolgo. Celo dolino že čez tri mesce zaliva silna povodenj; drugo polovico tekočega mesca začela je voda nekoliko upadati — al vendar povodnji ne bodemo še kmalo rešeni — ako bode le še kolikaj deževalo. Dokler bodo pa čolni vzdržavali komunikacijo ali zvezo med posameznimi vasi, bode tukaj žalostno, jako žalostno! — Klic na pomoč po povodnji poškodovanih prebivalcev šel je od slavne deželne vlade do vsih okrajnih glavarstev in cerkvenih predstojništev. Bog daj, da bi došla od teh obilna pomoč! Mila prošnja tukajšnjih nesrečnih prebivalcev je ta, naj bi ljudje v krajih, ki živé v boljših razmerah — ki lahko utrpé kak mali ali tudi znatni dar v denarjih, prinesli kar največ mogoče na oltar bratovske ljubezni. Karkoli kdo daruje, bodi mu stoterno od Boga povrnjeno. Kdor pa hitro dá, dvakrat dá! —

Letošnja povodenj vzela je tudi človeških žrtev. V nevarnosti, da bi svoj grob našel v globoki vodi, bil je že marsikdo, ali vendar se je nevarnost o pravem času odvrnila; ali danes pa vam imam poročati veliko nesrečo, ki naj bi bila v poduk staršem in otrokom. — Žalost, britkost veliko sta doživela gostač Jakop Vidrih s svojo ženo, ki prebivata v Lazih (v vasi planinske občine), ktera od pondeljka objokujeta zgubo dvoje svojih otrok, skoro 13letnega Janeza in 5letne hčere Franke. Šla sta v pondeljek popoldne okoli ene ure v družbi še treh družih otrok, brez vednosti staršev — oče je bil po opraviilih v drugi vasi — mati pa, kakor pravijo, na „žernadi“ — po pések v bližnji Jakovski hrib. Tje dospéva nagrabita nekaj peska v leseno posodo „škaf“. Janezek ga zadene na glavo in se podá z družimi otroci proti domu. Nekako v sredi Lažke vasi je pa okroglasta dolinica „Lošč“ imenovana, ki je sedaj tudi napolnjena z vodo nad dva sežnja globoko. Ko otroci pridejo raz Jakovškega hriba do tega kraja, trije izmed njih gredo na okolo zalite dolinice po tako zvanem „Kučlu“ proti domu; Janez pa prime svojo sestro za roko jej rekši: Glej, saj je tu čez dolino voda zmrznjena, pojdiva raji kar po ledu domu, bo deva dosti poprej doma, kakor uni trije, midva pojdeva naravnost, uni pa morajo daleč okolo

iti. Sestrica se je nekoliko branila, rekoč, da se boji, ali naposled gre z njim. Neka ženska, ki je od neke hiše to opazovala, jima je klicala, naj nikar ne hodita po slabem ledu; ali Janez je noče poslušati, drzno stopa naprej s sestrico in škaf s peskom po ledu za saboj vleče; ali ko že prideta več ko dvajset sežnjev daleč, nekako do srede zamrznjene vode, zdajci se ledena skorja razpoči do treh čevljev na dolgo in široko in nesrečni Janez s sestrico eden za drugim zgineta v globočini. Zgodilo se je to okolo tretje ure. Strašen pogled je bil to za poprej omenjeno ženo, ki ju je opazovala. Hitro leti po vasi ljudi na pomoč klicaje, ali bile so večidel doma le ženske in otroci, moške skoro vsi od doma v gojzdu in drugod. Vendar na silni krik pride tudi nekaj možakov, ali kaj, ker kakega rešilnega orodja ni bilo koj pri roki, vsak pa se je bal iti na pomoč po tako prhljem ledu, boječ se za svoje življenje. Čez nekoliko časa se osrči nek mož in varno s pripomočjo dveh desek po ledu se plazeč pride do one osodopolne razpokljine in ravno o tem času pride tudi soseskini hlapec Jernej Oswald iz Jakovice v Laze in videti, da uni sam nič ne opravi, se tudi on poda za njim in posreči se mu z nekim orodjem dekletce izvleči, ne pa fanta; pa kaj pomaga, dekletce bilo je mrtvo, ker dobre pol ure je bilo pod vodo. Svojo požrtvovalnost bi bila pa ta dva vrla moža kmalo poplačala s svojo lastno smrtjo, ker ni veliko manjkalo, da se tudi onadva nista pogreznila v globočino; drugi ljudje, ki so prihiteli jima na pomoč, so ju z velikim trudom rešili utopljenja. Čez dobri dve uri še le so tudi izvlekli iz globine nesrečnega Janeza, ki se ni bil nadjal take smrti! Vrla moža pa, ki sta z nevarnostjo svojega lastnega življenja hitela na pomoč nesrečnima utopljenčema, če tudi nista mogla ju rešiti, zaslužita občno pohvalo in priznanje.

Iz junske doline na Koroškem, 16. febr. (Žalostni stan ljudskih šol med koroškimi Slovenci.) Srce človeka boli, ako vidi, kako malo se slovenski otroci pri sedanjih dragih šolah za življenje koristnega naučé, koliko dragih ur se z nespačetnim podučevanjem za slovensko mladino v šoli potratí. Poglavitni namen ljudskih šol na slovenskem Koroškem je, kolikor mogoče nerazumljivih nemških besed mladini v glavo vcepiti. Le redki so že otroci, ki bi slovenski gladko čitati znali, in vendar vis. knez. škf. ordinarijat strogo zahteva po predpisanih katehizmih šolsko mladino podučevati. Toda po sedanjem nepedagogičnem šolskem poduku je č. g. katehetom celó nemogoče to nalogo popolnoma dovršiti, ako se pomisli, da je mladina tudi pri najboljšem poduku večkrat raztresena, zraven se pa iz katehizma učiti od nje zahtevati ne more, ker večidel otrok pravilno slovenski čitati ne zna. Ni čuda, da mladina tudi v krščanskem nauku napredovati ne more. Le pomisli, častiti bralec, babilonsko zmešnjavo po tukajšnjih ljudskih šolah. Učnikom je po šolskih nadzornikih strogo ukazano v vseh predmetih čisto slovensko mladino le nemški podučevati, po nemški učenik mladino svari, po nemški razposajencu kazni napove, in prej ko nega tudi po nemški zmirlja in prekolnè; da, še celó v maternem jeziku moliti mladini ni dovoljeno, dokler je še pred in po šoli moliti dopuščeno. Ali niso take šole zares mučilnice za slovenske otroke? Vprašaj pa tudi šolarčka, ki je postavno ljudsko šolo obiskoval, kaj se je v vseh letih koristnega naučil? V svojo žalost boš spoznal, da, razen malo krščanskega nauka, nekaj nemški čitati,

kar se ve da ne razumi, za največo silo svoje ime nemški podpisati in iz računstva malo ali skoro nič, ker se ga je večidel v tujem jeziku učil. Da bo tudi društvo sv. Mohora po Koroškem svoje ude polagoma zgubilo, ako se okolščine ne spremenijo, je razumljivo, ker se že zdaj večkrat sliši: „Rad bi bil pri tem društvu, ako bi le slovenski dobro brati znal.“*)

Iz Opava)** (Troppau na Šlezijemskem dné 11. svečana.)

Velespoštovani gospod urednik!

Čital sem v Vašem cenjenem listu „Slovenec“ o profesorji Heinrichu, in spoznal sem, da se ta gospod, ki je po Opavu dobro znan, pri Vas ni čisto nič izpremenil, marveč da je ostal takov, kakoršen je bil. Ne bi Vam o njem pisal, kajti dali ste mu, kar mu gre, ali primoral me je k temu dopis iz Ljubljane v starej „Presse“ dné 6 febr. Dopisnik hujška enako farizeju — tudi mi Slovani na Šlezijemskem imamo takih judežev dovolj — na Vas gospod urednik, češ da mu Vi delate krivdo, in moža, ki je dosegel odlikovanje, ometujete z blatom. Pri mojej veri, to je perfidnost onega dopisovatelja, ki se ne sramuje človeka, ki se še na stare dni ni odvadil blebetavosti, prikrivati najvišim osebam, ki bi ga gotovo ne brala zastoj. Da toraj onega ljubljanskega pisatelja o čem družem podučim, ter da g. profesorju pokažem, kakov spomin je zapustil za seboj mej nami Slovani Šlezij-skimi, hočem Vam o njem tudi nekaj pisati, z ono nado, da konečno omenjenega g. profesorja vendar pamet sreča, ter se tiho v kak kot zarine.

Ta mili g. profesor prišel je k nam v Opav iz Ogerske, menim iz Košic. Prva reč, koja je nam dijakom razpravljaj, bila je, da so ga Madjari na rokah nosili — a vendar ga tamo niso marali. Po Madjarih najprvo ni mahal, da, kakošen Teyton je bil — svet čudi se! začel je vendar učiti na gimnaziju Opavskem madjarski jezik! Zakaj je on to delal, razlagal je sam: čakal je, da bi vzbudil pozornost pri Madjarih, — da bi ga ti potem nastavili na kako primerno mesto. Večkrat je pripovedoval, da so bili njegovi prededje — Madjari. Ali ker se Madjarom še sanjalo ni, dati mu kje kako dostojno mesto, je g. profesor madjarskega jezika — svoja predavanja popustil. Zato pa je jel popevati germanske melodije. Zazdelo se mu je izdavat nemški časopis, a najpopreje brinil se je za to, koliko sto tisoč naročnikov bode imel. Ta list usiljeval je vsakemu dijaku, prinesel je namreč za slehernega en iztis v šolo, dijaki pa denar. Kje je ta ali oni dijak vzel denar, za to se ni brinil. Tako sem tudi jaz uboga sirota moral čitati. Dokler je imel takih prisiljenih naročnikov, je šlo, ali ko si njegovega lista več naročati niso hoteli, jenjal ga je tudi on izdajati, ali vendar tega ni dosegel, česar si je tako želel — odlikovanja! Izpovedal je to jednemu dijaku takoj, ko je izdal prvi zvezek „da boje dobi“ — pri tem pa si je učinil na suknji s prstom dvoje potez v podobi križca. Da bi si pri dijakih več naročnikov pridobil, dovolil si je take reči, ki jih njemu ko človeku ne povem, ali ker bode gotovo radoveden, da bo vedel kaj menim, opozorim ga na nek plot za vrtom ne daleč od vode.

Ali sedaj nekaj o Slovanih, kako jih je on čislal. O ubogih Slovakihi ogrskih pravil je, kar je kje hudobnega slišal o kacem pi-

*) Prav drago, prosimo!

Vred.

**) Ta dopis sprejeli smo izvirno v českem jeziku, pa podajamo ga, ker je važen, svojim prijateljem prestavljenega od besede do besede. Vredn.

jancu. Tudi o Vas Slovanih na Kranjskem govoril je že takrat tako zaničljivo, kakor ste o njem opazili, pridal je le še to, da ste razbojniški narod. Mi dijaci smo si pa pri tem mislili, da so ga nekteri Vaši krajanje natepli, da toraj zaradi tega o Vas take reči razklada. Tudi nam Slovanom šlezijskim ni prizanašal in akoravno v svoji domovini, morali smo poslušati njegovo zasmehovanje in surove opazke. Nasprotno pa je Tevton, kjerkoli je bilo mogoče, poviševal in hvalil črez mero in njegova zgodovinska predavanja bila so taka, da nismo vedeli, smo-li v avstrijske ali pruske šoli.

Sicer pa ves ta gospod profesor z vsem svojim germanstvom ni nevaren človek, kajti v enem letu nahlastal nam je toliko neumnosti, da je groza. Izmed teh nesmislov, katerih imam v svojem dnevniku mnogo naznačenih steno-grafično, pošiljam Vam samo enega na ogled, kako si je predstavljalo to človeče edinost avstrijskih narodov in jezikov: „Es gibt oesterreichische regimenter, in denen die soldaten in 14 tagen sich eine sprache aneignen, die kein teufel versteht, aber die soldaten verständigen sich unter einander: so sollen die völker Oesterreichs thun.“

„Teufel“ „schwein“ „sau“ „d...“ itd. bilo je v njegovem govoru kaj navadnega. Zares to je gimnazijalni profesor in odgojevalec mladeži! Sreča njegova, da ravnatelj o tej surovosti ni vedel, kajti sicer bi mu bil že pokazal, kaj spada v gimnazij. Če se ni poboljšal, obžalujem srčno Vašo slovensko mladež, da je dana v odgojo (?) takovemu človeku, katerega zavoljo njegovih lastnosti niti Nemci mej seboj niso hoteli.

Bratovski pozdrav od Slovana Šlezijškega in učenca g. profesorja Heinricha!

Iz Rima, 15. februarija. — y — (Okrožnica papeževa.) Sv. Oče bodo razpisali za vse verne sv. leto in jim ga naznanili v posebni okrožnici, ki to-le obsega: Sv. Oče se najprvo sklicujejo na navade rimskih papežev, ki so o svoji izvolitvi vernim dajali priliko vdeleževati se duhovnih dobrot sv. cerkve. Pravijo, da so tudi oni sklenili celemu svetu podeliti odpustkov v podobi svetega leta, ker živo čutijo potrebo pomoči božje, da bodo mogli izvrševati svoj poklic, kakor tudi, da bi odvrnili maščevanje božje, ki bode gotovo zatrla hudobijo ljudi v teh za človeško družbo tolikanj žalostnih časih. Namen svetega leta je sprostiti ljudstvu milost božjo z molitvijo in pokoro. Dalje določijo pogoje, pod katerimi se ti odpustki zamorejo dobiti v Rimu kakor tudi v drugih krajih, kjer prebivajo verni kristjani. Naposled živo priporočajo vernikom, da naj se teh odpustkov vdeležijo.

Domače novice.

V Ljubljani 18. februarija.

(Dr. Fr. Žuzelka.) Kar je vsaki katoličan, kateri je zvesto prebiral Schuselkovo „Reformo“, natihome si mislil in želel, to se je 13. t. m. zgodilo: Dr. Fr. Žuzelka, kateri je zadnji čas hudo obolel, kakor je „Slovenec“ že povedal, je vstopil spet v cerkev katoliško. Priči in svedoka tega veselega dejanja sta bila njegov sin pa dvorni sovétnik A. pl. Klinkovström.

(Vesela društva katoliških pomočnikov) se je v nedeljo pri „zvezdi“ dobro obnesla. Bilo je petje, loterija in razne deklamacije, med njimi ste posebno dopadli „pesem od koroške fare Cokelburg“ in „pesem starega Kranjca“, ktero je deklamiral g. Dežman (pa

ne muzealni kustos). Vse je bilo prav dobre volje in v lepi slogi.

(Od „slovenskega literarnega društva na Dunaji“) smo dobili ravnokar spomenico, v kateri vabi vse rodoljube k pristopu in podpori tega društva, ki ima biti slovenskim dijakom na Dunaji le šola za literarno izobraževanje med seboj. Priložena so tudi pravila po vladi že potrjena. Ker je društvo koristno za izobraževanje mladine, ga priporočamo vsestranski podpori.

(O prof. Heinrichu) smo dobili od enega njegovih bivših učencev iz Opava (Troppau) v Šleziji česko pismo, ki kaže, da je mož tam ravno tako obnašal se, kakor v Ljubljani. Pismo se nahaja vslovenskem prevodu med dopisi v današnjem listu.

(„Brenčelj“ št. 3.) ki je pribrenčal v soboto, ima na zadnji strani 4 prav satirične podobe, ki kažejo, kako bi moralo v Ljubljani biti, če bi bilo mesto slovensko in bi jezik naš imel tisto veljavo, ki mu gre kot deželnemu jeziku. Tudi v drugem je mikaven in raznovrsten.

(Miroslav Hubmajer) je zdaj v Macedoniji v družbi generala Črnajeva. Ta namreč vodi vso ustajo v Macedoniji, Hubmajer mu je izdaten pomočnik. Po poročilih iz tega kraja sklepati še vojske na Turškem ni konca, marveč se bo spomladi zopet pričela.

(Srebern denar) bomo dobili in sicer v goldinarjih. Dozdanji petaki in goldinarji se bodo počasi nazaj vzeli, papirnati bodo bankovci le od desetaka naprej. Že lansko leto se je bilo srebernih goldinarjih za več milijonov skovalo in v Ljubljano jih javne blagajnice zdaj dobivajo že kar po sodčih. Bo pa zopet cvenk, samo želeči bi bilo, da bi bil več vreden, kakor je.

Razne reči.

— „Slovensko literarno društvo na Dunaji“ bo imelo v četrtek dne 20. t. m. svoj drugi redni zbor. Dnevni red: 1. O životnicah, spisal Fr. Hubad; 2. Pesmi, zložil K. Strekelj, 3. Kritike.

— O prestarem Zelenogorskem spominku českim (Libušin soud) je nedavno prof. Šembera dal na svetlo dokaj obilno knjigo, češ, da je podvržen, da sta ga ponaredila Hanka in Linda. Ker je o tej stvari tekla prej dolga dolga pravda in je bila sodnijsko rešena, morala je trditve Šemberova vzbuditi spet novo pozornost med českoslovanskimi učenjaki. Res so se jeli že glasiti zoper njo na pr. v morvaskem „Hlasu“ Fr. Vymazal. v Pragi pa je 11. t. m. v bralnem društvu arhivar Brandl imel posebno razpravo o Ljubišini sodbi, ktero hoče skoro tudi priobčiti, in svésti smo si, da ono oporékanje bode nam cenjeni spominek le še bolje pojasnilo.

— Čudno solnčno stanje l. 1880. Starodavni narodi so verovali, da imajo zvezde neko skrivno moč do zemlje in njenih prebivalcev. Kaldejci so skrbno opazovali, kako stojé premičnice (planeti) proti solncu, in po različnem stanju premičnic so napovedovali dobro ali slabo letino, srečne ali nesrečne dnove. Tudi Judje niso bili brez graje, zato jih prerok Jeremija (44. 17) svari, ker so kraljici na nebu t. j. luni darovali. — Ko se je krščanska vera razširila, se je to vedeževanje zelo spremenilo. Vendar pa so se v vseh časih pečali največi modrijani z zvezdarijo. V 18. stoletju so večidel tajili, da bi zvezde, razun svetlobe in gorkote, kaki vpliv do zem-

lje imele. Čudno pa je, da ravno v 19. stoletju so nekteri učenjaki predrzno na dan stopili, ki hočejo zvezdam stare pravice nazaj dati. — V zadnji številki „Scientific American“ podaja angleški prof. Jevons statistiko solnčnih peg (Sonnenflecken). Znano je, da se na solncu vidijo večkrat temne pike in pege, časih tolike, da jih vidimo s prostimi očmi. Kaj so prav za prav te prikazni, ki se sicer malokdaj nahajajo daleč od solnčnega polutnika in katerih moremo nekatere po dva in večkratnem zavrtjenji solнца okrog svoje osi še videti na tistem mestu gledé solnčnega površja, to še ni dognano. Nekteri mislijo, da so to oblaki Prof. Jevons dokaže, da se teh peg največ prikaže vsako deseto leto. On našteva dolgo vrsto let in skazuje, da takrat so bile zmiraj slabe letine. To on tako-le razlaga: „Kadar se premičnice, posebno vélike, zelo solncu približajo, solnčno svetlobo deloma ná-se vlečejo in spreminjajo. To pa je vzrok nenavadnega vremena na naši zemlji, tako da je v enem delu sveta suša in vročina, drugod pa moča in mráz.“ Če je ta misel prava, se lahko razlaga velika vročina v Ameriki l. 1878, ko je bilo solnce zelo pegasto, — in lakota v Indiji in Kini. Pa še ni konca. Ni dolgo, kar dr. Knapp razglasi prav mikavno pa neprijetno reč. Dr. Knapp je študiral zgodovino kužnih bolezni, ki so razgrajale po Aziji in Evropi. In preračunal je, da vselej je nastala kuga, kadar je kaka premičnica solncu bolj blizo prišla, kakor navadno. Leta 1880 pa bodo štiri premičnice tako blizo solнца prišle, da že 4000 let ni bilo kaj takega, kakor so zvezdoznanci natanjko preračunili. Da boš bralec, to nekoliko razumil, pomisli, v katerem času se te štiri premičnice presučejo okoli solнца, namreč: Jupiter v 12, Saturn v 30, Uran v 84, in Neptun v 164 letih. Če pa že ena sama premičnica, kakor pravijo, takó zelo moti naše ozračje, kaj bo še le, ko bodo ob enem stiri premičnice, kolikor mogoče blizo solнца stopile! Kako velik strah nam planeti obetajo l. 1880! Toda nikar se preveč ne bojimo, ker vemo, da se taki preroki včasih zmotijo, in da brez božje previdnosti las iz glave ne pade.

Jak. Bačnik.

Eksekutivne dražbe.

19. februarija: 3. Kovač iz Grahova, 3. Hladnik in Osvald iz Cirkovske vasi, 3. Logar iz Žerovnice, vsi v Logaten. 3. Štrumkelj iz Tomišlja, 3. Bergler iz Ropč, 3. Zadnikar iz Dobrave, 3. Padar iz Leinišča, 3. Kikelj iz Zapotoka, 2. Solnc iz Medna, vsi v Ljubljani. 3. Peve in Matka iz Močvirja, 1. Lokajnar iz Leskovca, 2. Pongrac iz Krškega, 3. Lakner iz Arta, vsi v Krškem. 3. Dajuk iz Radvice, v Metliki, 3. Dulc iz Stranj v Mokronogu, Terkal in Premrou iz Stranj, 3. Hreščak iz Krušnja, Debeve iz Slavine, vsi v Senožečah.

Loterijske številke 15. februarija.

Na Dunaju: 80, 33, 44, 41, 52.
V Gradcu: 57, 82, 39, 36, 32.

Telegrafične denarne cene 17. februarija.

Papirna renta 63.40 — Sreberna renta 63.35 — Zlata renta 73.15 — 1860letno državno posojilo 114.20 Bankine akcije 793 — Kreditne akcije 221. — London 116.75 — Srebro — — — Ces. kr. cekini 5.57. — 20-frankov 9.33.

Podobe svetnikov,

velike in majhne, prav lepe in poceni ima na prodaj

O. Klerrova vdova
pred škofijo.

Tam se tudi dobi 100 obiskalnih listkov (visitkart) za 50 kr.